

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celipoli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 8.

V Ljubljani, 15. aprila 1876.

Tečaj XVI.

Vzroki slabega šolskega obiskovanja.

Da bodemo učitelji z vspehom v šoli podučevali in da potem šola obrodi zaželjeni sad, kojega pričakuje in zahteva od nje občina in država, je pred vsem potrebno, da otroci redno šolo obiskujejo.

Ako je šola z vsemi potrebnimi učnimi pomočki preskerbljena in ako se verli in sposoben učitelj še toliko trudi in natanko svojo dolžnost spolnuje; — če pa šolsko obiskovanje nij redno, — vse podučevanje v prazni šoli le malo izda, in ves trud učiteljev je skoraj zabađov, ali zastonj. —

Skušnja nas dovolj uči, da vse lepo opominjevanje in prigovarjanje učiteljevo do starišev in otrok, — prijazno občevanje z otroci v šoli le malo izda, in vklub vsi ostrošči šolskih postav, — otroci vendar-le ne obiskujejo redno domače šole. Vse, kar se je do sedaj pri stariših in otrocih v tej zadevi poskusilo, ni izdalo kaj prida. — Od kod pride to? — To pride od tod, ker so na deželi različne okoliščine, ki redno hojo v šolo zabranujejo. — Tù pa ne mislim tistih zaprek in vzrokov šolskih zamud, ki v smislu §. 4. šol. in učnega reda veljajo za opravičene; nego opozoriti hočem le na nekoje vzroke in izgovore, ki po omenjenem §. niso opravičeni.

Tem vzrokom prištevam pred vsemi — 1. Uboštvo. — Ako v družini kruha in družega vsakdanjega živeža primanjkuje in se prevžitek le z združenimi močmi vseh domačih — odraslih in majhnih — more pridobiti — potem je šolsko obiskovanje jako neredno. Nič ne pomaga, ako rečemo: Šolski poduk je otrokom največja dobrotà in ima prednost pred zaslužkom. — Človek hoče naj pervo živeti, še le potem se more

kaj učiti in šolo redno obiskovati. Živež je prva in najsilnejša potreba, in v tem ne morejo najlepši govori o neprecenljivi vrednosti duševnega kruha, kojega šola ponuja, nič spremeniti. —

Mislimo si družino, v koji se revščina v pravem pomenu besede in v žalostnih slikah kaže. — Tu je delavec ali dninar, gostač ali bajtar z mnogobrojno družino in s pičlim zaslužkom. Vkljub vsemu naporu in trudu, so njegovi dohodki veliko premajhni, da bi mogel ž njimi najpotrebnejši živež in družinske potrebščine oskerbovati. Ubogi oče premišljuje: Kaj hočem početi? Ako pošiljam svoje otroke na delo, bode „eksistenc-a“ vsaj mogoča; pošiljam jih pa v šolo, potem mora družina stradati in v pomanjkanji hirati. —

Kaj bode tedaj oče storil? On je prisiljen otroke na delo poslati, — v službo dati ali doma prideržati, da med časom, ko so vsi odraščeni na delu, — svoje manjše bratce in sestrice doma varujejo. —

2. Drugi vzrok slabega šolskega obiskovanja v našem okraji — (in menda tudi drugod —) je — **paša**.

Otroci morajo spomladi in po leti največ zarad paše doma ostajati. — V šol. občinah, kjer nimajo posestniki skupnih pašnikov, morajo otroci — tako rekoč — na vervi živino imeti in pasti po lastnih pašnikih ali v ogradah, da živina ne vhaja na ptuje posestvo v škodo. — Čednika ali pastirja si stariši zarad 2—3 glav živine ne morejo najeti, ker jim dostikrat še za sol denarja manjka. Dostikrat slišimo stariše reči: Kaj bomo mi živino pasli, kdo bo pa delal?

Ko pa pride čas košnje in potem žetve, mora zopet vse, kar se le more gibati, za delo prijeti. — Otroci morajo kôscem vode in hrane prinašati ali pa doma ostajati, da manjše brate in sestrice varujejo. O žetvi morajo otroci ženjicam streči in klasje pobirati.

3. Tretji vzrok slabega šol. obiskovanja je ta, da morajo otroci že v šolski dôbi v službo stopiti. — Kjer je družina velika, posestvo pa je malo ali ga nij nič; v takih hišah uboštvo in revščina jako pritiska. Ubogi stariši si ne vedó drugače pomagati, nego da družinico zmanjšajo ter otroke v službo dadó. Že s 6. ali 7. letom starosti mora ubogi otrok od hiše, od svojih ljubih starišev. Kot pastirček ali pestunja si zasluži otrok v celem letu samo obleko in k večjem še en par goldinarjev. Iz tega je razvidno, da stariši ne pošiljajo svojih otrok iz dobičkarije v službo, nego edino uboštvo jih k temu sili. Ako tacega otroka vprašamo, zakaj ne hodi v šolo, dobimo za odgovor: Če bom v šolo hodil, kdo me bo pa redil in oblačil? — Če je tedaj otrok v službo stopil, ga njegov gospodar ne pušča v šolo, otrok raste brez vsega poudruka in šolskih zamud najdemo na stotine v razrednici.

4. Četerti vzrok je — daljava od šole. — Po državni šol. postavi dne 14. maja 1869, §. 59, in po dežel. postavi dne 29. aprila 73, št. 21.

§. 1. morajo vsi otroci, ki so eno uro daleč od šole, vsak dan redno v šolo dohajati, in ne smejo zamujati posameznih šolskih ur ali dni ob postavnem šolskem času. Vprašanje nastane sedaj: ali pa otroci tudi res morejo vsaki dan, v dvorazrednih šolah še celó po dvakrat na dan redno v šolo dohajati?

Za odgovor dobimo zopet, da revščina, pomanjkanje in delo zaderžuje otroke, da vsak dan, vsaj po dvakrat na dan, ne morejo v šolo hoditi. — Tukaj bi znal kdo reči: Otroci naj seboj prinesó košček kruha ali kaj družega jedila, da bodo imeli za južino ali kosilce. Da, to bi bilo prav! Alj v kolikih hišah po kmetih, zlasti na Notranjskem — kruh pečejo? Če vprašamo otroka, zakaj ne pride dvakrat na dan v šolo, nam odgovori, da nima kaj seboj prinesiti, da bi opoldne použil, in pristavi še: Pri nas nimamo kruha! — Mati ga le o Božiču in o Veliki noči spečejo. Ker tedaj otroku glad kruli po trebuhu, jo popiha domóv. Kaj čemo, natura zahteva svoje pravice!

Po zimi otroci tudi zarad pomanjkanja oblačila in obutala ne morejo redno v šolo hoditi; zaradi tega dobimo cele rajde šolskih zamud v razrednici. — §. 5. šol. in učnega reda sicer pravi, da naj krajna šol. oblast (kr. š. svet) skerbi, da to potrebščino pripravijo tisti, ktere veže postava. Kje pa so tisti, ki bodo denarja dali, da se bode revnim otrokom napravila obutev in oblačilo? Mar bodo udje krajnega šol. sveta v žep segli, ali se bode morebiti srenjska blagajnica odperla in denarjev dala za napravo omenjenih reči? — Srenja v mnogih krajih nima družih dohodkov, nego nekaj goldinarjev, kateri se dobé od semnjev; ti denarji pa imajo navadno že drugo pot. — Mnogokrat slišimo stariše zdihovati: Kaj bomo počeli? Zemlja slabo rodi, družina velika. Vsi, mladi in stari se skoraj noč in dan trudimo, in vendar ne shajamo; pomanjkanje le pritiska! Dalje slišimo še stariše, ki pravijo: Vi hočete, da naj naši otroci redno šolo obiskujejo, — prav! — dajte jim kruha in obleke; pomanjkanje ali delo jih zaderžuje.

Tacih in enakih vzrokov slabega šolskega obiskovanja bi se dalo še mnogo naštetí, toda naj za enkrat navedeni vzroki zadostujejo.

V tacih slučajih in okoliščinah ne vé niti učitelj, niti krajni šolski svét, kaj bi s tacimi zamudami začel. —

Po postavi take zamude niso opravičene. Da ne bi krajni šolski sveti in učitelji v tej reči svojevoljno in proti postavi ravnali, bi bilo močno želeti, da bi postavodaja tudi take zamude za opravičene spoznala. Koliko sitnosti, koliko zamere bi se prihranilo po taki postavi starišem in učiteljem. Mi mislimo, da je zastonj, kaj tacega ukazovati, kar ni mogoče izpeljati. Kjer nič nij, tam še vojskina sila ne more nič vzeti!!